

ជីវិតរបស់ដេម៉ូគ្រីត DÉMOCRITE

★ កើតនៅឆ្នាំទី៣នៃអូឡាំព័រ១៧៧៧, ស្លាប់ទៅនៅឆ្នាំទី៤នៃអូឡាំព័រ១៨១៥ ។
គាត់បានរស់នៅអស់រយៈពេល១០៩ឆ្នាំ ។

* * *

មតិរបស់អ្នកផងបានយល់ថា ទស្សនវិទូដេម៉ូគ្រីតមានកំណើតនៅរាប់ខែ, ប៉ុន្តែមានអ្នកខ្លះទៀតបានយល់ថា គាត់មកពីមីឡេន... ហើយមូលហេតុដែលគេយល់ថា គាត់មកពីរាប់ខែ គឺមកពីគាត់បានដកថយខ្លួនទៅរស់នៅទីនោះ ។ ជាដំបូងគាត់បានចាប់ផ្តើមរៀនសូត្រជាមួយពួកម៉ាស៊ូរី (ពួកអ្នកប្រាជ្ញនៅភ្នំរងដែលប្រើមន្តអាគមគាថា) និងពួកកាល់ដេ ដែលព្រះហឫតទុកឲ្យបំរើពួកគាត់, ដោយហេតុថាស្តេចអង្គនេះ បានមកជ្រកនៅក្នុងលំនៅឋានរបស់ខ្ញុំពួកគាត់ នៅពេលដែលទ្រង់បានចូលមកបង្កើតចំបាំងរាំងជល់ជាមួយពួកក្រិក ។ គឺដោយសារពួកអ្នកទាំងនេះហើយ ដែលដេម៉ូគ្រីតបានចេះអំពីទ្រឹស្តីសាសនារបស់ព្រះ ហើយនិងតារាសាស្ត្រ ។ បន្ទាប់មកគាត់បានជាប់ចិត្តជាមួយនឹងទស្សនវិទូឡីស៊ីព ដែលបានបង្ហាត់បង្រៀនគាត់ពីទ្វេសាស្ត្រពិសោធន៍ហ្វីស៊ីក ។ គាត់មានចំណូលចិត្តខាងក្រេបជញ្ជក់ចំណេះវិជ្ជាខ្លាំងពេកទៅ រហូតដល់គាត់បានសម្តែងតម្លាក់ឯងរៀងរាល់ថ្ងៃ នៅក្នុងខ្ទមដែលសង់ឡើងកណ្តាលស្ពានច្បារមួយ ។

ថ្ងៃមួយខ្ញុំពួករបស់គាត់បាននាំសត្វគោមួយដើម្បីយកទៅចូជាយំញ័រ ហើយគាត់ក៏បានយកគោនោះ ទៅចងជាប់នឹងខ្ទមដែលកូនរបស់គាត់កំពុងសិក្សា ។ ដោយជាប់អាស់យនឹងការរៀនសូត្រខ្លាំងពេក ដេម៉ូគ្រីតមិនបានទាំងពូងពុករបស់គាត់និយាយស្តីថាម្តេចផង ហើយគាត់មិនទាំងដឹងទៀតផងថា មានគេយកគោមួយមកចងនៅក្បែររូបគាត់ រហូតដល់ពេលខ្ញុំពួកគាត់វិលត្រឡប់មកវិញជាលើកទី២ ហើយដាស់សតិអារម្មណ៍របស់គាត់ឲ្យចេញផុតពីការស្នឹងស្នាម ដោយប្រាប់គាត់ថា មានគោមួយនៅក្បែរនោះដែលត្រូវយកទៅធ្វើពិធីបូជាថ្វាយព្រះ ។

ដេម៉ូគ្រីត បន្ទាប់ពីបានសិក្សាស្វាធាយន៍ដ៏យូរលង ក្រោមការដឹកនាំរបស់ឡីស៊ីព ក៏បានសំរេចចិត្តធ្វើដំណើរទៅប្រទេសផ្សេងៗ ដើម្បីជជែកពិភាក្សាជាមួយនឹង

អ្នកប្រាជ្ញ ហើយនិងដើម្បីឲ្យបានជ្រួតជ្រាបក្នុងបញ្ហាញាណ នូវចំណេះវិជ្ជាដ៏ល្អៗគ្រប់បែបយ៉ាង ។ គាត់បានចែកសម្បត្តិកេរ្តិ៍មរតករបស់ឪពុក ជាមួយនិងបងប្អូនប្រុសៗរបស់គាត់ទាំងអស់ដោយទទួលយកសំរាប់ខ្លួនគាត់ នូវចំណែកដែលមានជាប្រាក់ថ្លៃបើជាចំណែកតិចតួចជាងគេក៏ដោយ ពីព្រោះចំណែកនេះបានជួយសំរួលយ៉ាងច្រើនដល់កិច្ចការពិសោធន៍ទស្សនវិជ្ជារបស់គាត់ និងក្នុងសោហ៊ុយធ្វើដំណើរ ។ គាត់បានត្រេចចរទៅដល់ប្រទេសអេឃីព្យ ដែលនៅទីនោះគាត់បានរៀនសូត្រអំពីវេទាគណិត (Géométrie) ។ តពីនោះទៅទៀត គាត់បានឆ្លងទៅប្រទេសអេត្រូពី, រួចឆ្លងទៅប្រទេសពែរ្ស, រួចចូលទៅក្នុងប្រទេសកាល់ដេ ។ នៅទីបំផុត ដោយហេតុតែមានការចងចេះចង់ដឹងខ្លាំងពេក គាត់ក៏បានធ្វើដំណើររហូតដល់ប្រទេសឥណ្ឌា ដើម្បីទៅក្រេបជញ្ជាក់ចម្លងយកវិទ្យាសាស្ត្ររបស់ពួកភាតឺស៊ី (Le science des Gymnosophistes) ។ គាត់ចង់ដឹងចង់ស្គាល់អំពីអ្នកប្រាជ្ញនិងអ្នកប្រសប់ទាំងឡាយ ក៏ប៉ុន្តែចំពោះខ្លួនគាត់ផ្ទាល់ គាត់មិនចង់ឲ្យអ្នកណាដឹងព្រឹរូបគាត់ទេ ។ គាត់បាននិយាយថា គាត់បានមករស់នៅ៤-១០ថ្ងៃនៅទីក្រុងឆាត្រែន ដែលនៅទីនោះគាត់បានឃើញសូក្រាត តែមិនបានឲ្យសូក្រាតស្គាល់រូបគាត់វិញទេ ។ គឺជានិស្ស័យធម្មជាតិរបស់គាត់ ដែលចូលចិត្តរស់នៅលាក់ខ្លួនពួនអាត្មា ៖ មានពេលខ្លះគាត់បានស្វែងទៅជ្រកនៅក្នុងគុហារនិងក្នុងម៉ុងខ្មោច ក្នុងគោលបំណងកុំឲ្យនរណាម្នាក់រកគាត់ឃើញ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី គាត់បានបង្ហាញខ្លួនម្តងនៅក្នុងវាំងរបស់ស្តេចដាវីយុស... ហើយថ្ងៃមួយដែលក្សត្រអង្គនេះមានវិតក្កក្នុងព្រះទ័យជាអតិបរិមាដោយស្រីដែលទ្រង់បានស្រឡាញ់ជាងគេបំផុត នៅក្នុងចំណោមហ្វូងស្រីស្នំទាំងឡាយរបស់ទ្រង់នោះ ទើបនឹងបានស្លាប់ទៅ ដើម្បីត្រិតដើម្បីល្អឯលោមព្រះអង្គ ក៏បានសន្យានឹងទ្រង់ថា នឹងធ្វើឲ្យនាងរស់ឡើងវិញ ល្អិតណាបើស្តេចដាវីយុសអាចរកឲ្យគាត់បាន នៅគ្រប់រដ្ឋដែលគាត់កាត់កាប់ នូវមនុស្សបីនាក់ដែលមិនដែលជួបប្រទះនូវរឿងហេតុអ្វីដ៏គួរឲ្យទាស់ចិត្តសោះក្នុងមួយជីវិត ដើម្បីយកឈ្មោះពួកនោះមកបារម្ភលើផ្លូវខ្មោចរបស់ស្តេចស្រី ។ លទ្ធផលបានឲ្យដឹងថា នៅពាសពេញផ្ទៃដីអាស៊ីទាំងមូល គេមិនអាចរកបានសូម្បីមនុស្សតែម្នាក់ ដែលមានកិត្តិយសរស់នៅក្នុងសុភមង្គលឥតខ្ចោះ ដូចដែលបានចែងដើម្បីត្រិតនោះផងទេ។ ទស្សនវិទ្ធិរូបនេះក៏ផ្លៀងផ្លាតខ្ពស់ប្រាប់ដល់ស្តេចថា ជាកំហុសមួយធ្ងន់ណាស់ ដែលទ្រង់បានបណ្តោយខ្លួនឲ្យលិចលង់កប់ខ្លួនទៅក្នុងសេចក្តីអស់សង្ឃឹម ពីព្រោះគ្មានមនុស្សណាម្នាក់នៅលើភពផែនដីនេះ ដែលអាចចៀសវាងសេចក្តីទុក្ខលំបាកវេទនាបាននោះឡើយ ។

នៅពេលដែលដើម្បីត្រិតបានវិលត្រឡប់មករស់នៅក្នុងស្រុករាប់ខែវិញ, គាត់បានរស់នៅឆ្ងាយពីគេពីងងឹតក្នុងសភាពក្រីក្រមែនទែន គឺដោយហេតុថា គាត់បានថា

យវាយទ្រព្យធនរបស់គាត់នោះខ្ទេចខ្ទីអស់រលីងទៅហើយ ។ បួនប្រុសរបស់គាត់
 ឈ្មោះជាម៉ាសគុសក៏មានកាតព្វកិច្ចត្រូវផ្តល់របស់របរត្រូវគាត់ខ្លះៗ ដើម្បីជួយត្រូវគាត់
 មានលទ្ធភាពរស់នៅតទៅទៀត ។ មានច្បាប់ចែងមួយនៅក្នុងសម័យនោះ ដែលដាក់
 ទណ្ឌកម្មចំពោះជនដែលបានបំផ្លាញទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ដោយហាមប្រាមមិន
 ឲ្យយកសពរបស់ជនប្រភេទនេះទៅកប់នៅក្បែរផ្លូវខ្មោចម្តីពុំកម្រាមខ្លួនឡើយ ។ ដើម្បី
 ត្រិតដែលស្ថិតនៅក្នុងលក្ខណៈបែបនេះ ហើយដែលមិនចង់ឲ្យក្រុមសត្រូវរបស់
 ខ្លួនអាចឱ្យយាយថាអីវាវាវាបាន, ក៏បានសូត្រនៅចំពោះមុខប្រជាជន ឆ្លុះស្នាដៃរបស់
 ខ្លួនមួយឈ្មោះថា Diacosme ។ អ្នកផងបានយល់ឃើញថា សៀវភៅនេះមានថ្វីដៃ
 ដឹងទេពកោសល្យជាពន់ពេក ទើបលើកលែងឲ្យគាត់រួចខ្លួនពីទម្ងន់ច្បាប់នៅខាង
 លើ ។ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ គេបានធ្វើអំណោយជាប្រាក់ដល់គាត់៥០០កម្ចីង ព្រម
 ទាំងបានសង់រូបសំណាករបស់គាត់នៅទីសាធារណៈផ្សេងៗទៀតផង ។

* * *

ដើម្បីត្រិតចេះតែពីសើចក្តាកក្តាយតតមានឈប់ឈរ ។ សំណើដែលពុំមាន
 ឈប់សំរាកនេះ គឺកើតឡើងដោយសារតែការសញ្ជឹងគិតដ៏ប្រាលប្រៅ និងសេចក្តី
 មេត្តាករុណាធម៌ ដែលគាត់មានចំពោះភាពទន់ខ្សោយ និងអំនួតរបស់មនុស្សលោក
 ដែលគាត់បង្កើតគំរោងការណ៍ចម្លែកៗច្រូងច្រាងរាប់រយរាប់ពាន់នៅក្នុងតំបន់មួយ
 ដែលគាត់យល់ថាអ្វីៗ ក៏ត្រូវពឹងពាក់ទៅលើការផ្សងសំណាង និងការជួបប្រទះគ្នា
 ដោយចៃដន្យនៃអាក្រក់ ។ យូរវេលាល្ងាច (អ្នកកវីក្រិក) ដែលបានធ្វើអត្ថាធិប្បាយពីទី
 ក្រុងរាប់ខែបានពោលថា ៖ ខ្យល់អាកាសនៅទីនោះមានសភាពក្រាស់យឺក ពិបាក
 ដកដង្ហើមជាពន់ពេក, ចំណែកឯមនុស្សវិញមានលក្ខណៈអួតៗត្រឺត្រើ ម៉្លោះហើយអ្នក
 និពន្ធរបនេះក៏បានទាញយោបល់ថា ហេតុដែលដើម្បីត្រិតបានកើតនៅក្នុងតំបន់នោះ
 គឺមកពីមនុស្សធំៗមានបញ្ញាខ្ពស់ខ្លះអាចមានលទ្ធភាពចេញមកពីទីកន្លែងដែលមាន
 ប្រជាជនរស់នៅដ៏សាមាទ្យនិងក្រអឺតក្រទមជាទីបំផុត ។ អ្នកកវីដែលបានពោល
 ថា ដើម្បីត្រិតបានផ្ទះសំណែចស្មើគ្នាទាំងអស់ ចំពោះសេចក្តីទុក្ខព្រួយ ក៏ដូចចំពោះ
 សេចក្តីសប្បាយរបស់មនុស្សលោក ។ អ្នកកវីបានចាត់ទុកទស្សនវិទ្យារបនេះ ជាដួង
 ព្រលឹងមួយដ៏រឹងប៉ឹងមុតមាំ ដែលគ្មានអ្វីអាចធ្វើឲ្យរង្វោះរង្វើបាន... មិនត្រឹមតែប៉ុ-
 ណ្ណោះបានចាត់ទុកថាជាមនុស្សម្នាក់ ដែលបានយកព្រេងវាសនាមកចងជាប់នឹងជើង
 ខ្លួនឯងមិនឲ្យរង់ចាំទៅណាឡើយ ។

ពួកអ្នកស្រុករាប់ខែរ លុះបានឃើញគាត់សើចគ្រប់ពេលវេលាដូច្នោះ ក៏នឹកស្មា

នថាគាត់ជាមនុស្សអ្នក ។ ពួកគេក៏បានបញ្ជូនមនុស្សច្រើនទៅរកលោកគ្រូពេទ្យអឺប៊ូក្រាត ដើម្បីត្រូវមកព្យាបាលរោគរបស់គាត់ ។ អឺប៊ូក្រាតក៏បានមកដល់ទីក្រុងនោះខ្លះខាតដោយបានយកថ្នាំសង្កូវរបស់គាត់មកជាមួយផង ។ ជាដំបូងគាត់បានយកទឹកដោះច្រូងម៉ូត្រីតជីក ។ ដើម្បីត្រិតសញ្ជប់សញ្ជឹងមើលទឹកដោះរួចពោលថា ៖ « នេះគឺជាទឹកដោះរបស់ព័រេទ្រោ ដែលទើបនឹងកើតកូនបានម្តង » ។ អឺប៊ូក្រាតមានការភ្ញាក់ផ្អើលស្រឡាំងកាំង... គាត់ភ្លៀងឆ្ងល់ថាហេតុអ្វីជននេះអាចដឹងពីការពិតលាក់កំបាំងនោះបាន ។ លោកគ្រូពេទ្យក៏បានពិភាក្សាជាមួយនិងមនុស្សនិរទេ ។ គាត់មានការស្នើសុំសរសើរចំពោះបញ្ហាញាណនិងចំណេះដឹងដ៏ជ្រាលជ្រៅរបស់ដើម្បីត្រិត ។ គាត់បានពោលថា គឺពួកអ្នកស្រុកនោះខ្លះទៅវិញទេ ដែលត្រូវការថ្នាំសង្កូវ... គឺមិនមែនមនុស្សនិរទេដែលគាត់មានការមកព្យាបាលនោះឡើយ ។ អឺប៊ូក្រាតបានវិលត្រឡប់ទៅវិញដោយមានការវង្វេងវង្វាន់ស្មារតី ។

★ ដើម្បីត្រិត, ជាមួយនិងលោកគ្រូរបស់គាត់គឺស៊ីត បានយល់ថា ទ្រីស្តីដំបូងនៃវត្ថុធាតុទាំងអស់ គឺហ្វូងអាតូម ហើយនិងសភាពលំហទេ ។

★ អ្វីៗក៏ដោយមិនអាចចេញរូបរាងមកពីទេ... ហើយអ្វីៗក៏ដោយក៏មិនអាចវិលត្រឡប់ទៅជាទេវទិញនោះបានដែរ ។

★ ចំពោះអាតូមវិញ គឺជាធាតុទីបួងប៉ូចបំផុត ដែលមិនអាចបែងចែក ឬទទួលនូវសភាពពួកវាយបាន ហើយក៏មិនអាចប្រែរូបទៅជារបស់ផ្សេង... ពីព្រោះសភាពវិវិងប៊ុំស៊ីស្តិទ្ធិនៃធាតុអាតូម ដែលមានអ្វីអាចកាច់បំបាក់បានៗការពាររបស់នេះមិនឲ្យប្រែក្លាយរូប ។

★ គាត់បានអះអាងថា ដោយសារហ្វូងអាតូមទាំងនេះហើយ ទើបវត្ថុធាតុហើយនិងពិភពផ្សេងៗ បានត្រូវឧប្បត្តិកឡើង ហើយអាចរស់បានមួយរយៈពេល ៖ ក៏ប៉ុន្តែសំណល់នៃវត្ថុទាំងនោះ ក៏បានកកើតឡើងជារត្នុផ្សេងថ្មីៗទៀត ។

★ សូម្បីតែព្រលឹងមនុស្ស ត្រូវបានគាត់ចាត់ទុកជាបញ្ហាញាណនោះ ក៏បានត្រូវបង្កបង្កើតឡើងដោយសារហ្វូងអាតូមទាំងនេះដែរ... ក៏ដូចគ្នានឹងព្រះអាទិត្យ, ព្រះចន្ទ និងតារាទាំងឡាយដែរ ។

★ ហ្វូងអាតូមទាំងនេះចេះតែមានចលនាវិលចុះឡើងជាដំបូងជាភាស... ជាហេតុបណ្តាលឲ្យអ្វីៗដែលមានកំណើតក្នុងលោកនេះ ចេះតែបន្តកំណើតដល់គ្នាយ៉ាងរហ័ស ។ ហើយដោយសារតែចលនាវិលចុះឡើងនេះជាចលនាដដែលៗ... គឺជាប្រធានសាច់រឿងមួយដែលដើម្បីត្រិតយល់ថាមកពីដំណើរព្រហ្មលិខិត ហើយដែលប្រទាញឲ្យគាត់យល់ថា វត្ថុសព្វយ៉ាងដែលកើតមានឡើងក្នុងលោកនេះ គឺមានដោយសារតែការចាំបាច់ ។

អេពីគួរ (ទស្សនវិទូក្រិកម្នាក់ទៀត) ដែលបានបង្កើតទ្រឹស្តីរបស់គាត់ ដោយ ពឹងផ្អែកទៅលើមូលដ្ឋានគំនិតប្រដេម៉ូត្រីតផងដែរហើយដែលមិនបានទទួលស្គាល់ ថា ការចាំបាច់ជាច្បាប់ចាត់ចែងត្រួតត្រាពិភពលោក ក៏មានភាពព្យាបាទបង្កើតចលនាបែកឃ្លាតរបស់អាក្រូម (Mouvement de déclination) ដែលត្រូវយកទៅបកស្រាយពេញមួយជីវិតរបស់គាត់ ។

★ ដើម្បីត្រិតបានបញ្ជាក់ថា ធាតុនៃព្រលឹងបានត្រូវរាយប៉ាយពេញពាសទឹកនៃ ឯររបស់រាងកាយផង គឺហេតុដូច្នោះហើយបានជាយើងចេះតែមានមនោសញ្ចេតនា នៅគ្រប់ទីកន្លែងនៃរូបកាយរបស់យើង ពីព្រោះអាក្រូមនិមួយៗនៃព្រលឹង វាត្រូវទាក់ទងជាប់គ្នាជាមួយនឹងអាក្រូមនៃរូបកាយនិមួយៗផងដែរ ។

★ អំពីហ្វូងតារាវិញ ដើម្បីត្រិតបានយល់ថា ផ្កាយទាំងឡាយនោះ មានចលនា នៅក្នុងវាលលំហអាកាស ដែលពោរពេញដោយសេរីភាពបរិបូណ៌... ដូច្នោះទៅគឺគ្មាន ដុំមូលហើយរឹង ដែលចងពួកគេឲ្យជាប់ជាចំណងនោះទេ ។ មានចលនាតែមួយ មុខគត់ គឺចលនាឆ្ពោះទៅទិសខាងលិច ។ តារាទាំងអស់នោះត្រូវប៉ើងទៅជាមួយនឹង ខ្យល់ក្នុង ហើយដែលមានផែនដីជាមជ្ឈមណ្ឌល ។ ហើយផ្កាយនិមួយៗ មានចលនា កាន់តែយឺតៗទៅ បើគេចូលមកដល់ជិតផែនដី ពីព្រោះកម្លាំងវិលជុំវិញផែនដី នោះ កាន់តែមានលក្ខណៈទន់ខ្សោយទៅ បើកាលណាគំនូចនេះខិតមកដល់ក្បែរ មជ្ឈមណ្ឌល ។ ដូច្នោះទៅពួកក្រុមផ្កាយឯណា ដែលមានលំដាប់ធ្វើដំណើរទៅទិសខាងកើត, តាមពិតកំពុងតែធ្វើដំណើរដោយយឺតៗឆ្ពោះទៅទិសខាងលិច, រីឯចំណែក ផ្កាយដែលមានលំដាប់ដូចជាដឹងថ្កល់នោះ តាមពិតមានល្បឿនលឿនលើសឆ្ងាយពីពួក អ្នកដទៃ គឺអាចធ្វើដំណើរវិលមួយជុំរបស់ខ្លួនបានក្នុងរយៈពេល២៤ម៉ោង ។ ថ្ងៃដែល ត្រូវមានដំណើរយឺតៗបំផុត ក៏បានសំរេចការត្រេចចរវិលមួយជុំរបស់ខ្លួនអស់ រយៈពេល២៤ម៉ោងនិង៥-១០នាទី ។ រីឯព្រះច័ន្ទវិញដែលមានដំណើរយឺតជាងតារាដទៃ តៗទាំងអស់ ក៏បានសំរេចដំណើររបស់ខ្លួនរហូតដល់២៥ម៉ោង ៖ ម៉្លោះហើយព្រះ ច័ន្ទហាក់ដូចជាគ្មានកំរើករំពឹកដោយចលនាខ្លួនឆ្ពោះទៅរកផ្កាយនោះទិសខាងកើត នោះទេ... ប៉ុន្តែព្រះច័ន្ទត្រូវឃ្លាតឆ្ងាយដោយផ្កាយខាងលិច ដែលវិលបានមួយជុំមក ទាន់ដំណើរអ្នកក្រោយគេនេះ ក្នុងរយៈពេល៣០ថ្ងៃក្រោយមក ។

* * *

គេបានពោលថា ចំណូលចិត្តដ៏ខ្លាំងហួសនិស្ស័យក្នុងការសិក្សាស្វាធិការយន្ត បានបណ្តាលឲ្យដើម្បីត្រិត ក្លាយទៅជាខ្នាក់ភ្នែកទាំងសង្ខារនៅពេលចុងចប់ទៅ ។

ឆ្លោះហើយគាត់ក៏អស់មានសមត្ថភាពក្នុងការពិសោធន៍មុខវិជ្ជាអ្វីផ្សេងៗទៀត ។ គាត់បានយកថាសស្មាដំបូងបញ្ចាំងពន្លឺថ្ងៃចូលក្នុងភ្នែករបស់គាត់... ដូច្នោះហើយកំដៅនេះក៏បានបណ្តាលឲ្យគាត់មើលអ្វីលែងឃើញទាំងអស់ ។

ដោយដេម៉ូត្រីតដឹងថា ខ្លួនគាត់ចូលវ័យចាស់ជរាទង់ខ្សោយរទេករខាកមកដល់ក្បែរសេចក្តីស្លាប់រួចកាលណាហើយ គាត់ក៏បានដឹងពីសេចក្តីបារម្ភរបស់ប្អូនស្រីរបស់គាត់ ដែលមានការភ័យព្រួយខ្លាចគាត់ត្រូវស្លាប់មុនពេលបុណ្យសេះរេះ ហើយខ្លាចក្រែងមរណៈទុក្ខនោះ នឹងធ្វើឲ្យពួកគេខកខានមិនបានបំពេញកម្មវិធីថ្វាយព្រះស្រីក្រិក ។ ដេម៉ូត្រីតក៏បានឲ្យគេយកដំប៉ុងក្តៅមកដាក់រុំជុំវិញខ្លួនគាត់... ពីព្រោះក្តីនឹងដំប៉ុងធ្វើឲ្យគាត់បានសុខស្រួលដល់កាយ ហើយជួយធាតុកំដៅធម្មជាតិរបស់គាត់ឲ្យមានជំនឿរឹបគ្នាទៅទៀត ។ នៅពេលពិធីបុណ្យបីថ្ងៃបានចប់សព្វគ្រប់កាលណា ដេម៉ូត្រីតក៏បានឲ្យគេដោះដំប៉ុងចេញ ហើយគាត់ក៏បានត្រូវដាច់ខ្យល់ភ្លាមមួយរំពេច ។ នៅពេលនោះ គាត់បានចូលក្នុងអាយុ១០៧ឆ្នាំទៅហើយ យោងតាមមតិរបស់ប្រជាជនទូទៅ ។^{១៧៧}

